

N:o 21.

Af herr **Nyström m. fl.**, om anslag till låneunderstöd för enskilda jernvägsanläggningar.

Vid sist förflutna riksdag väcktes af enskilda motionärer i Riksdagens båda kamrar motion derom, att Riksdagen ville till låneunderstöd åt enskilda jernvägar intill högst halfva anläggningskostnaden bevilja ett extra anslag af tio millioner kronor, men statsutskottet fann icke skäl att för ändamålet föreslå större extra anslag än fem millioner, anseende att summan lämpligen kunde begränsas till detta belopp, enär flere af de då till byggnad ifrågasatta jernvägarne antagligen ej komme till utförande och för några andra understöd medelst statslån icke lämpligen borde beviljas.

Emellertid har nu ett förändradt förhållande inträdt, i det att sedan dess en betydligt större lifaktighet för vinnande af jernvägskommunikationer vaknat inom en mängd olika orter i landet. Härom vittna ojäfaktigt följande af vederbörande meddelade upplysningar.

Af den summa, fem millioner kronor, som af förliden Riksdag ställdes till regeringens förfogande är ett belopp af 1,800,000 kronor redan anvisadt till Södertelje—Nyby jernväg. Vidare lär kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hafva förordat ett låneanslag af en million kronor till jernvägen mellan Göteborg och Borås. Beviljas detta lån, återstår af lånefonden endast 2,200,000 kronor. Men till erhållande af andel i denna återstod äro ansökningar ingifna för jernvägsanläggningar med en byggnadskostnad af tillsammans 12,933,500 kronor. Härutöver äro koncessioner beviljade för åtskilliga andra jernvägsföretag, hvilkas byggnadskostnader uppgå till betydliga summor.

Härförutom få vi anföra:

att det skäl, som förra året hufvudsakligen bestämde statsutskottet till afstyrkande, såsom ofvan är visadt, numera icke kan anses gällande;

att staten, likasom den hittills endast i några jämförelsevis mindre betydande undantagsfall gjort förlust på de till enskilda jernvägsföretag utlemnade lånen, och med den skärpta kontrollen öfver företagens rentabilitet och förvaltning samt i betraktande af den numera högst betydligt billigare anläggningskostnaden, ej heller hädanefter bör kunna på dessa lån göra någon förlust;

att det från statens sida icke är fråga om någon särskild uppföring utan staten endast kommer att uppträda såsom kreditförmedlare, för att sätta särskilda orter i tillfälle att fylla sitt lånebehof till minst betungande annuitetsbelopp;

att i allt fall de särskilda orterna måste för erhållande af statens låneunderstöd göra betydande egna uppföringar, hvilka uppföringar torde få anses såsom det bästa vitsordet om den mening, som i dessa orter utbildat sig om jernvägarnes gagn — ja outhärlighet;

att, för den händelse den för nu innevarande femårsperiod afsatta lånesumman icke förhöjes, och således ett ringa belopp skall fördelas på en mängd sökande, hvilka otrifvelaktigt anföra goda skäl hvar för sin banas företräde och behöflighet, skall säkerligen urvalet mellan dessa sökande befinnas bjuda stor svårighet, likasom det icke lär kunna förekommas, att hos de tillbakasatta, som nödgas uppgifva hoppet om jernväg för sina orter, starkt missnöje skall uppstå. Måhända skola vederbörande, för att låta så många som möjligt af de sökande få delaktighet af de disponibla medlen, tillgripa utvägen att utdela mindre belopp än halfva byggnadssumman, i hvilket fall man torde vara berättigad att säga, att ändamålet i de flesta fall alldeles förfelas och få, om ens någon, af de föreslagna jernvägarne komma till stånd;

att för närvarande priset på de för jernvägsbyggnad erforderliga materialier ställer sig lågt och således tidpunkten synes gynsam för ifrågavarande företag;

att det äfven ur synpunkten att bereda tillfällen till arbetsförtjenst vore önskligt, om den lifaktighet, som visat sig hafva uppstått för anskaffande af jernvägskommunikationer, erhöles verksamt understöd;

att slutligen under nuvarande konjunkturer på penningemarknaden staten synes kunna till billig ränta anskaffa de för utlåningen erforderliga medel.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt tillåta vi oss vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte till låneunderstöd åt enskilda jernvägar intill högst halfva anläggningskostnaden och under bestämmelser i öfrigt, som af senast afslutade Riksdag blifvit fastställda, till Kongl. Maj:ts disposition ytterligare ställa ett extra anslag af fem millioner kronor, att utgå före slutet af den tid, för hvilken senast beviljade fem millioner kronor afsetts.

Stockholm den 29 januari 1892.

L. W. Lothigius.

I. Kerfstedt.

Carl Nyström.

F. E. Pettersson.

J. N. Sanne.

Johan Jeansson.

C. W. Wallberg.

J. W. Spånberg.

Casper Ehrenborg.